

Bedrijfsuitkomsten in de Nederlandse particuliere bosbouw over 1986 met positief bedrijfsresultaat

E. P. Berger

Landbouw-Economisch Instituut, Sectie Bosbouw, Wageningen

15N-437598

Sinds 1975 berekent de sectie Bosbouw van het Landbouw-Economisch Instituut jaarlijks de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse particuliere bosbouw. De basis van dit onderzoek wordt gevormd door een representatieve steekproef (circa 25.000 ha) van 91 particuliere bosbedrijven met elk minstens meer dan 50 ha bos. De voorlopige uitkomsten over 1986 zijn inmiddels bekend. Vooruitlopend op de publikatie van het rapport wordt in dit artikel een summier overzicht gegeven van de in 1986 behaalde financiële resultaten, berekend als landelijk gemiddelde in gulden per ha.

Van bedrijfstekort naar bedrijfsoverschot

Gedurende de nu 12-jarige looptijd van het onderzoek zijn de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse particuliere boseigenaren jaarlijks gemiddeld negatief geweest, dat wil zeggen men moest genoeg nemen met een bedrijfstekort. Zoals uit tabel 1 blijkt wordt het gemiddelde bedrijfstekort de laatste jaren steeds wat kleiner. Ook in 1986 heeft de opgaande lijn zich voortgezet en wel zodanig dat voor het eerst sinds de looptijd van dit onderzoek het landelijk gemiddelde bedrijfsresultaat boven de nullijn is gekomen: de particuliere boseigenaren van de steekproef behaalden gezamenlijk een bedrijfsoverschot van gemiddeld f 21,- per ha bos of circa f 6.000,- gemiddeld per steekproefbedrijf. De in de tabel vermelde kosten zijn exclusief de rente voor het in grond en houtopstand geïnvesteerde vermogen.

Ten opzichte van voorgaande jaren zijn de belangrijkste oorzaken van deze vooruitgang zowel lagere exploitatiekosten per ha alsmede hogere bedrijfsopbrengsten per ha. Opvallend daarbij is de steeds verdergaande daling van de arbeidskosten en verdere verhoging van de houtopbrengsten.

Hoewel de daling van de arbeidskosten mede wordt veroorzaakt door het vervallen van de E/WV-regeling blijken ook de arbeidskosten per hectare van eigen personeel in de loop der jaren per ha langzaam te dalen. Aan de opbrengstenkant zijn in 1986 de ontvangen subsidies in het kader van de 75%-regeling voor onrendabele bosonderhoudswerkzaamheden het meest gestegen.

Voor hoe lang?

In tabel 2 worden de resultaten vermeld voor de gehele periode 1975 t/m 1986, waarbij de jaarlijkse bedragen zijn omgerekend in gulden van gelijkblijvende koopkracht. Duidelijk blijkt dat de situatie in de laatste jaren minder ongunstig is dan in de eerste periode. Dit is te zien aan zowel de daling van de netto-kosten, de ongeveer gelijkblijvende bedrijfsopbrengsten (exclusief de ontvangen overheidssubsidies) alsmede aan een geringe stijging van het aandeel winstgevendende bedrijven.

Ook is echter duidelijk, dat het particuliere bosbezit op dit moment nog sterk is aangewezen op bijdragen uit de

Tabel 1 Bedrijfsresultaten van het Nederlandse particuliere bosbezit groter dan 50 ha in gulden gemiddeld per ha van 91 steekproefbedrijven over 1983 tot en met 1986.

Kosten per ha	1983	1984	1985	1986	Opbrengsten per ha	1983	1984	1985	1986
Arbeidskosten door eigen pers.	174	155	139	123	Houtopbrengsten:				
Werk door derden	60	74	67	66	op stam	97	91	100	118
Werktuigkosten	36	37	32	32	geveld	70	96	86	75
Grond/hulpstoffen	16	15	23	24	totaal	167	187	186	193
Bosbedrijfsgebouwen	3	3	4	3	Over + incid. opbr.	34	33	32	35
Grond en houtopstand	35	34	32	32	Subsidies + bijdragen	198	184	178	193
Beheer, leiding en toezicht	135	137	132	138	Jachthuren	22	22	24	24
Overige bedrijfskosten	6	6	5	6	Totaal bedrijfsopbrengst	421	426	420	445
Totaal exploitatiekosten	465	461	434	424	Subsidie werkge. project			133	
Werkgelegenheids project			141		Bedrijfsresultaat (negatief)	44	35	22	
Bedrijfsresultaat (positief)				21	Totaal	465	461	575	445
Totaal	465	461	575	445					

Tabel 2 Gedefleerde bedrijfsresultaten in gulden per ha over 1975 t/m 1986*).

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Exploitatiekosten	533	574	606	642	554	537	552	534	484	470	575	424
Bedrijfsopbrengsten	208	285	222	236	194	234	237	252	232	247	242	252
Netto kosten	325	289	384	406	361	303	315	282	252	223	333	172
Subsidies	177	218	294	293	228	211	236	249	206	187	311	193
Netto bedrijfsresultaat	-148	-71	-90	-113	-133	-92	-79	-33	-46	-36	-22	+21
% winstgevende bedrijven	22	30	35	30	18	24	38	46	45	45	45	49
Indexcijfer koopkr. gulden	161	147	138	131	125	117	111	106	104	102	100	100

*) In verband met de geldontwaarding omgerekend in gulden van 1986 volgens prijsindexcijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek

algemene middelen. Deze overheidsbijdragen en -subsidies zijn voor een belangrijk deel (ca 50%) gericht op de verbetering van de bedrijfsstructuur op langere termijn en daarmee op de houtproductie. De andere helft van de subsidies zou kunnen worden beschouwd als een arbitraire beloning voor de vervulling van een aantal niet-commercieerbare functies van het bos. Gezien het feit dat in 1987 diverse subsidiemaatregelen tijdelijk opgeschort zijn geweest, ligt het in de lijn der verwachting dat het in 1986 behaalde positieve bedrijfsresultaat waarschijnlijk niet gecontinueerd zal worden.

Stabiele kosten en opbrengsten per activiteit

Gedurende de looptijd van het onderzoek is getracht een verdere verdieping aan te brengen door een geleidelijke uitbreiding van de aanvullende technische bedrijfsgegevens. Zodoende is het mogelijk geworden bovenstaande exploitatierekening ook voor het jaar 1986 in te delen naar aard en oppervlakte van de verrichte werkzaamheden in het bos. Dit heeft geresulteerd in de opstelling van tabel 3, waarbij de diverse kostensoorten zijn toegerekend naar categorieën werkzaamheden, ook

wel kostenplaatsen genoemd.

Voor een aantal kosten en opbrengsten is er weinig verschil tussen de bedragen per hectare gemiddeld over de totale oppervlakte van alle steekproefbedrijven en de in tabel 3 vermelde bedragen per bewerkte hectare aangezien deze op (bijna) alle bedrijven voorkomen. Dit geldt in het bijzonder voor de algemene kosten. Voor alle overige kosten zijn de verschillen tussen de feitelijke kosten per bewerkte ha en de over de totale oppervlakte van alle bedrijven berekende gemiddelde kosten groot, aangezien deze kosten slechts op een beperkt aantal bedrijven en een beperkte oppervlakte per bedrijf zijn gemaakt. Duidelijke voorbeelden daarvan zijn de (her-)bebossing, bosverzorging en de houtoogst. Zo kost het inplanten van een hectare bos in doorsnee bijna f 5.600,- maar gemiddeld over alle bedrijven wordt er f 54,- per hectare aan uitgegeven. Nu deze cijfers over een paar jaar bekend zijn is het opvallend dat de getallen per activiteit jaarlijks ongeveer in dezelfde orde van grootte liggen.

Dit geldt zowel voor de kosten der diverse activiteiten als voor de bij deze activiteiten horende opbrengsten per bewerkte hectare.

Tabel 3 Kosten en opbrengsten in gulden per bewerkte hectare naar (groepen van) activiteiten in 1986.

Kosten	gld. per bewerkte hectare	Opbrengsten	gld. per bewerkte hectare
Bewerkingskosten:			
- (her)bebossing		Subsidie (her)bebossing:	
inplanten	5590	inplanten	4180
inboeten	1940	inboeten	1450
- bosverzorging		Subsidies (oa 75%-regeling):	
jeugdverzorging	1040	jeugdverzorging	550
opkronen	760	opkronen	610
prunusbestrijding	540	prunusbestrijding	510
onrend. dunning	1040	onrend. dunning	380
Houtoogst:		Houtopbrengsten:	
- dunning geveld	1710	dunning geveld	1670
- eindkap geveld	9860	eindkap geveld	11850
		subs. werkge.h. etc.	80
		dunning op stam	790
		eindkap op stam	7890